UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Sortilegiis. Titvlvs XXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

In falſis autem literis tibi præſentatis in ſalutatione dilectus in *a* Chriſto filius vocabaris: cùm in literis, quas aliquando tibi tranſmiſimus, te videre poteris à nobis fratrem venerabilem appellatum. Propter quod ſic literas Apoſtol. ſtudeas intueri, tam in bulla, filo & charta, quàm in ſtylo, quòd veras pro falſis, vel falſas pro veris literis modo aliquo non admittas.

[1 *Ad audientiam ſiquidem noſtram ex literis chariſſ. in Chriſto f.n.vv.Cardulæ Regis illuſtris, nec in tenore literarum tuarum quas d.f.S. & Capellano.n.ap. Durachium direxiſti, noveris perveniſſe, quòd cùm Dominicus quondam Suaten. Epiſcopus, qui coram eodem Capellano noſtro & dil f.S.Subdiacono tunc in partibus illis gerentibus legationis officium fuerat, de homicidio accuſatus, & in concilio apud Zammarum pontificalem reſignaverat dignitatem, ad noſtram olim præſentiam acceſſiſſet, à nobis rediens quaſdam tibi literas præſentavit, quibus aſſerebat ſibi à nobis pontificale officium reſtitutum. Tu verò literis fidem adhibens ven. f.n G.quem Suaten.Epiſcopum electum diceris canonicè conſecraſſe, ab eadem eccleſia removiſti: præfato Dominico occaſione literarum ſuarum in ipſa eccleſia reſtituto. Præfatus autem Rex ſicut ſuis nobis literis intimavit, non credens ſuas literas de noſtra conſcientia emanaſſe, tam ipſum Dominicum quàm præfatum Epiſcopum noſtro præcepit conſpectui præſentari, humiliter petens reſcripto Apoſtolico edoceri quid de ipſo duceremus negotio faciendum.*]

CAP. VII.

Qui per ſe vèl per alios literas Papæ falſant, excommunicati ſunt cum ſuis fautoribus, & clerici officiis & beneficiis privati ſunt, & degradandi & tradendi curiæ ſeculari per quam laicus legitimè punitur. Qui verò falſis literis utitur, ſi clericus eſt, officio & beneficio privatur: ſi laicus, excommunicatus eſt. h.d.

Idem.

AD falſariorum *b* confundendam malitiam: [1 & ʒ.] De communi fratrum noſtrorum conſilio duximus ſtatuendum, ut qui literis noſtris uti voluerint, eas primò diligenter examinent: quoniam ſi falſis literis ſe uſos dixerint, ignoranter, eorum ſera pœnitentia evitare nequibit pœnas inferius annotatas *c*. Nos enim omnes falſarios literarum noſtrarum, qui per ſe vel alios vitium falſitatis exercent, cum fautoribus & defenſoribus ſuis anathematis vinculo decernimus innodatos: ſtatuentes ut clerici, qui falſarii fuerint deprehenſi, omnibus officiis & beneficiis eccleſiaſticis perpetuò ſint privati: ita quòd qui per ſe falſitatis vitium exercuerint, poſtquam per eccleſiaſticum judicem fuerint degradati, ſeculari poteſtati tradantur, ſecundùm conſtitutiones legitimas puniendi: per quam & laici, qui fuerint de falſitate convicti, legitimè puniantur. Qui verò ſub nomine noſtro literis falſis utuntur, ſi clerici fuerint, officiis & beneficiis eccleſiaſticis ſpolientur: ſi laici, tamdiu maneant excommunicationi ſubjecti, donec ſatisfaciant competenter: ita tamen, ut in iſtis & in illis malitia gravius, quàm negligentia puniatur: quod & de his, qui falſas literas impetrant, ſtatuimus obſervandum.

[1 *Iam alia vice recolimus literas ap. deſtinaſſe, in quibus falſitatis modos ne quis ſe poſſet per ignorantiam excuſare: meminimus plenius diſtinxiſſe. Quoniam verò nonnunquam evenit, ut falſas literas exhibentes, poſtquam ſuper his fuerunt redarguti, ad excuſationem ſuam dicant ſe literas hujuſmodi per alios impetraſſe.*]

CAP. VIII.

Non præſumitur quis falſare literas de ſimplici juſtitia: nec punitur, ſi hoc comperto diſtiterit illis uti.

Idem.

ACcedens *a*: & infrà. Fraternitati tuæ mandamus, quatenus ſi literæ Apoſtolicæ, in quibus falſitas fuerit deprehenſa, de ſimplici juſtitia formam habebant, cum præſumi non debeat quòd pro talibus literis, quæ paſſim ſunt facilè obtineri, fraudem quis commiſerit, [illegible] nec literis uſus eſt, poſtquam eas falſas eſſe cognovit, ei officium, beneficiumque reſtituens, ipſum ſuper hoc ulterius non moleſtes.

CAP. IX.

Propter paucarum literarum raſuram in loco non ſuſpecto, ſcriptum non probatur falſum.

Idem.

EX conſcientia: & infrà *b*. Verùm literas ipſas, quæ redargutæ fuerant falſitatis, diligentius intuentes, nullum in eis falſitatis ſignum, vel ſuſpicionis invenimus, niſi paucarum literarum raſuras, quæ nequaquam inſpicientis animum in dubitationem vertere debuerunt: unde ſi vobis conſtiterit prædictum R. obligaſſe ſe ſub periculo cauſæ, quòd literas illas falſas eſſe probaret (cum cuilibet ad renunciandum juri ſuo liberam habeat facultatem) ipſi R. ſuper dicta eccleſia ſilentium imponatis.

DE SORTILEGIIS.

TITVLVS XXI.

CAP. I.

Sortilegia pro furtis inveniendis, vel divinationibus ſimilia prohibentur, & contrà facientibus pœna imponitur.

Ex pœnitentiali Theodori.

IN talibus vel codicibus, aut aliis fortè futura nullus requirenda, nec divinationes aliquas in aliquibus rebus, quis obſervare præſumat. Qui autem [illegible] cerit, quadraginta dies pœniteat.

CAP. II.

Presbyter, qui per inſpectionem aſtrolabii furta reperit, ad tempus ſuſpenditur ab altaris miniſterio. Ita communiter ſummatur, ſed in veritate hæc ſummatio non eſt indiſtinctè vera, quia etiam poteſt puniri.

Alexander III. *Granden. d Patriarchæ.*

EX tuarum *e* tenore literarum accepimus, quòd C. Presbyter cum quodam infami ad privatum locum acceſſit, non ea intentione, ut vocaret dæmonium, ſed ut inſpectione aſtrolabii furtum cujuſdam eccleſiæ poſſet recuperari. Verùm licet hoc ex bono zelo & ſimpliciter ſe feciſſe proponat, id tamen graviſſimum fuit, & non modicam inde maculam peccati contraxit: [1 & ʒ.] Mandamus, quatenus talem ei pro expiatione illius delicti pœnitentiam imponas *f*, quòd per annum & amplius, ſi tibi viſum fuerit, eum ab altaris miniſterio præcipias abſtinere, & extunc liberum ſit ei exercere officium ſacerdotis.

[1 *Sed quoniam tutius eſt in dexteram quàm in ſiniſtram, & in miſericordiam quàm in ſeveritatem declinare: quem ſibi duximus remittendum, mandantes.*]

CAP. III.

Non ſolùm electio per ſortes fieri non debet, ſed etiam aſſumptio compromiſſariorum per ſortes aſſumi non debent.

Honorius III. *capitulo Lucan. g*

ECcleſia *h* veſtra Epiſcopo deſtituta, vos convenientes in unum, ut de futuri tractaretis electione Pon-

a *In multis exemplaribus ita: dilecto in Chriſto filio vocabaris: Hæc clauſula inſolita præſumptionem falſitatis facit. Alexan. conſ.46.in 3.Volum. Felin.in c.a.cauſam 2.De teſt.ſup.* b *C.4.eod. tit.in 3.comp.* c *Vide l.2.cum gloſſ.in ver. & diſcrim. & Cy. in q.1.C.de fi.inſtru.*

a *Ca.1.eod.tit.in 4.comp.* b *Ca.2.eod.tit.in 4.comp.* c *Al.Sortilegis, & non male: vi. tractatum Pauli Grillandi, & de Alphonſum Caſtrum l.1.c.13.de juſta hær.puni.* d *Al. Grandenſ.* e *Ca.3.eod.tit.in 1.comp. & poſt Conc.Lat.ſub Alex.III. p.50.c.6.* f *pœnam habent vetuſtiores Cod. & plerique manuſcripti.* g *Lucenſ.* h *Vide Felin.in c.capitulum, ſup.de reſcr. & S.Tho. 2.q.95.art.8. & ibi Cajet. ex quo intelliges, cur ſortes reprobentur in electionibus ſpiritualibus.*

tificis : unum elegiſtis ex vobis per ſortem, qui tres auctoritate veſtra elegit, per quos vice omnium Lucan. provideretur eccleſiæ de paſtore : quorum duo tertium magiſtrum R. ſcilicet elegerunt : quod expreſsè licebat eiſdem, ſecundùm traditam à vobis omnibus poteſtatem. Procuratoribus igitur veſtris ſuper his, in noſtra præſentia conſtitutis, nos tali examinato proceſſu, licet nota non careat, quinimò multa reprehenſione ſit dignum, quòd ſæpe in talibus intervenit : [1 & infrà.] Electionem celebratam de ipſo ad gratiam confirmationis admittimus, ſententia uſum in electionibus perpetua prohibitione damnantes.

[1 *Propter prærogativam, cùm nos & literatura magiſtri R. quæ nobis in quo tota veſtra eccleſia veſtra præficiendum Epiſcopum concurrerunt, & affectione, quam ad eandem habemus eccleſiam.*]

DE COLLVSIONE DETEGENDA.
TITVLVS XXII.
CAP. I.

Accuſatore deſiſtente ab accuſatione, poteſt judex ex officio ſuo inquirere ſuper crimine illato.

Gregorius *a univerſis Epiſcopis de Corin.*

SCripta fraternitatis veſtræ relegentes, agnovimus, quòd hi, qui contra Hadrianum Epiſcopum aliqua dixerant, modo cum eodem in amicitiam convenerint : [1 & infrà.] Quia verò nunciati facinoris qualitas nos vehementer impellit, ut ea quæ audivimus, diſſimulare nullatenus debeamus, præſertim cùm accuſatores & accuſatum inter ſe feciſſe gratiam indicaveritis : hoc neceſſe eſt ſubtilius perſcrutari, ne fortè non ex charitate, ſed ex præmio eorum ſit concordia comparata.

[1 *Et magna nobis ad præſens facta eſt de eorum unitate lætitia: ſed quoniam ea quæ dicta ſunt, indiſcuſſa manere non patitur, ſidei noſtra Diaconum ad ea inveſtiganda dirigimus.*]

CAP. II.

Deſiſtente accuſatore & accuſato judex proſequitur.

Idem.

CRimina *b* ſemel audita Gregorius indiſcuſſa nullo modo præteribat, etiam ſi accuſatus cum accuſatore in gratiam rediiſſet.

CAP. III.

Colludens in cauſa beneficiali, privari debet beneficio.

Alexander III. *Norvicen. Epiſcopo.*

AUdivimus *c* uſque adeò clericorum malitiam excreviſſe, ut interdum inter ſe colluſione facta ſuper beneficiis, quæ poſſident, ſe ſuſtineant ab aliis moleſtari, & poſtea, ut quæſtioni cedatur, & iidem clerici beneficia quietè poſſideant, quaſi nomine tranſactionis ſolvunt illis de ipſis beneficiis annuam penſionem, ut poſt mortem eorum in beneficiis illis, ſuper quibus eſt colluſio facta, jus ſibi valeant vindicare. Vnde tibi mandamus, quatenus ſi quos clericos tuæ jurisdictionis per colluſionem hujuſmodi fraudem legitimè tibi conſtiterit commiſiſſe, eos beneficiis, ſuper quibus colluſum fuerit, non differas perpetuò ſpoliare : quia ſatis eſſet indignum, ſi fraus & dolus, quæ in præjudicium tui juris, & aliorum attentatur committere, in eorum non redundarent incommodum & jacturam.

CAP. IV.

Abſolutio de criminibus illatis per colluſionem facta, non impedit facultatem iterum accuſandi & inquirendi de illis criminibus.

Gregorius IX. *Baren.* a *Archiepiſcopo, & fratri Joſeph monacho Floren.*

IN tantum clamor, qui aſcendit contra Acherontinum *b* Archiepiſcopum, invaleſcit, quòd diſſimulare ipſum ulterius ſine ſcandalo non valemus, nec ſine periculo tolerare : & infrà. Licet autem ſedes Apoſt. frequentibus clamoribus excitata, inquiſitionem quorundam exceſſuum ſuorum duxerit committendam, propter tergiverſationes tamen ipſius (ut dicitur) eodem cum inquiſitoribus & examinatoribus colludente, necnon corruptis teſtibus & inquiſitoribus, ac examinatoribus ſupradictis, non ſolùm prædicti exceſſus remanſerunt hactenus incorrepti, verumetiam pejora prioribus committere non expavit : & infrà. Diſcr. veſtræ mandamus, quatenus ſi de hujuſmodi colluſione ac corruptione conſtiterit : ex integro ſuper præmiſſis & aliis, alioquin ſuper novis duntaxat inquiratis, quæ videritis inquirenda.

DE DELICTIS PVERORVM.
TITVLVS XXIII.
CAP. I.

Impuberes præter vitium carnis delinquere poſſunt, puniuntur tamen mitius, quàm adulti.

Gregorius. *c*

PVeris grandiuſculis peccatum nolunt attribuere quidam, niſi ab annis 14. cùm pubeſcere cœperint. Quod meritò crederemus, ſi nulla eſſent peccata, niſi quæ membris genitalibus admittuntur. Quis verò audeat affirmare furta, mendacia, & perjuria, non eſſe peccata ? At his plena eſt puerilis ætas : quamvis in eis non ita ut in majoribus punienda videantur.

CAP. II.

Puer non debet ita ſeverè puniri ſicut major, nec pater ex delicto filii impuberis tenetur.

Alexander III. *Hermon. Epiſcopo.*

REferente nobis *d* H. intelleximus, quòd cùm N. filius ejus decennis cum aliis pueris ſagittaret, quidam nepos ejusdem H. ſagitta per[c]uſſus, interiit : quod idem filius ejus cùm inter alios luderet, fortuito caſu dicitur peregiſſe : propter quod Abbas ſancti Remigii à præfato H. ſecundùm conſuetudinem illius terræ, c. ſolidos inſtantius requirebat : [1 & ſ.] Vnde quoniam *e* in pueris relinqui ſolet inultum, quod in aliis profectioris ætatis humanæ leges dicunt ſeverius corrigendum : mandamus, quatenus ſi conſtiterit filium prædicti H. intra 14. ætatis ſuæ annum eundem exceſſum commiſiſſe, memoratum Abbatem moneas & compellas, ut ab eodem H. prædictos c. ſolidos propter illam *f* conſuetudinem non exigat, nec ab ipſo pro temporali pœna requirat.

[1 *Ad noſtram audientiam appellavit.*]

DE CLERICO VENATORE. *g*
TITVLVS XXIV.
CAP. I.

Clerico prohibetur venatio, & contra facienti pœna imponitur. h.d. cum ſequen.

---

a *Greg. l. 2. Regiſtri. Ind. 11. epiſt. 38. c. 77. apud Io. Diac. l. 4. c. 32. de vita Greg. refertur conc. Lat. ſub Alex. III. p. 48. c. 2. & c. 1. eo. ti. in 1. com.* b *C. 2. eod. tit. in 1. comp.* c *C. 3. eod. tit. in 1. comp. & poſt conc. Lat. ſub Alex. III. p. 28. c. 12.*

a *Bararen.* b *Achorontin. al. Acherontin.* c *In plerisq. vulgatis, Greg. nonus in manuſc. ut plurimum, ut eſt impreſſum. in veteri comp. c. 1. eod. tit. Auguſtino tribuitur: verùm unde ſit ſcriptum, nondum eſt inventum.* d *C. 2. eod. tit. in 1. comp.* e *al. Verùm quoniam.* f *ullam.* g *Vide conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 12. §. veſtitu inſuper. & Bernard. Diaz. in pract. crimin. can. cap. 26.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN